

JÕHVI VALLAVALITSUS

Enel Pungas
Siseministeerium
info@siseministeerium.ee
heli.kivi@siseministeerium.ee

Teie 13.06.2025 nr 10-11/12-1

Meie 24.07.2025 nr 2-6.3/2509-2

Rahvastiku toimingutega seotud kulude hüvitamine

Täname teabe eest rahvastiku toimingutega seotud kulude hüvitamise muudatustest.

Kirjutate: *Eesti Vabariigi Põhiseaduse kohaselt peab riik hüvitama kulud, mis tekivad kohalikule omavalitsusele (edaspidi: KOV) seoses riigilt saadud ülesannete täitmisega. Siseministeerium, kelle vastutusalasse kuulub rahvastiku toimingute valdkond, korraldab nimetatud valdkonnaga seotud kulude hüvitamist KOV-idele.*

Paraku ei korralda Siseministeerium kõikide kulude hüvitamist, mis on seotud perekonnaseisutoimingutega – hüvitatakse vaid kulu rahvastikuregistri (RR) kande alusel.

Perekonnaseisutoimingute seaduse (PKTS) § 3 lõige 3¹ sätestab: *perekonnaseisutoimingu tegemise kui riikliku ülesande täitmise kulud hüvitatakse kohaliku omavalitsuse üksusele riigieelarvest, võttes aluseks eelarveaastale eelnenud aastal tehtud toimingute arvu ning vastava aasta riigieelarves sätestatud ühe toimingu keskmise arvutatud kulu.*

Eeltoodu ei sätesta, et perekonnaseisutoimingud, mille eest riikliku ülesande täitmisega tehtud kulud kaetakse, on vaid need, millise menetluse tulemus on kantud RRi. Selline rahastuse mudel on väga lühinägelik ja ei arvesta perekonnaseisuametnike poolt tegelikult riikliku ülesande täitmiseks tehtavate toimingutega.

Perekonnaseisuametniku ülesannete täitmisele kohaldatakse haldusmenetluse seadust (PKTS § 1 lõige 3). Nt tuleb perekonnaseisuametnikul tegeleda esitatud avalduste annulleerimisega, mis omakorda tingib riigilõivu tagastamisega menetlusega, samuti suulise nõustamisega, avalduste esitamise juhendamise ja muuga, mis puudutavad perekonnaseisutoiminguid.

Perekonnaseisuametnik on ametnik, kellele on sätestatud nõuded avaliku teenistuse seaduses ja teistes seadustes, mis reguleerivad ametiasutuse mistahes menetlusprotsesse.

2017. aastas seletuskirjas maavalitsuste tegevuse lõpetamisest tuleneva Vabariigi Valitsuse seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu juurde on omavalitsustele antud järgnev lubadus (algus lk 120): *Ebasoovitavate mõjude kaasnemise risk on väike, sest kuigi uute ülesannete saamine mõjub kohaliku omavalitsuse töökorraldusele, hüvitatakse perekonnaseisutoimingute kulud ning see ei nõua kohalike omavalitsustelt täiendavate rahaliste vahendite leidmist. Ebasoovitavate mõjude kaasnemise risk on väike, sest negatiivse iseloomuga mõjud on vähesed.*

2018. aasta seletuskirjas rahvastikuregistri seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu juurde on seletuskirja koostajad viidanud ise Riigikohtu üldkogu 16. märtsi 2010. a kohtulahendi nr 3-4-1-8-09 KOV rahastamise üldistele põhimõtetele:

1) rahastamissüsteem peab tagama, et KOV ei kulutaks omavalitsuslike ülesannete täitmiseks ette

nähtud raha riiklike ülesannete kulude katteks;

2) riik peab looma rahastamissüsteemi, mis katab kõik riikliku ülesande kulud ja rahastamissüsteem peab KOV-le tagama kindluse ja selguse, et riik tõepoolest katab kõik kulud;

3) rahastamissüsteemis tuleb selgelt eristada omavalitsuslike ülesannete ja riiklike ülesannete katmiseks mõeldud raha.

Samuti on seletuskirjas nenditud: *Kohtulahendis sedastatakse ühemõtteliselt, et KOV-ide täidetavad riiklikud ülesanded tuleb täielikult rahastada riigieelarvest (põhiseaduse § 154 lõige 2).*

Arvestades tegelikku olukorda ning ka teavitusest erinevate toimingute sooritamise uute mõõtmistulemuste ja rahastamise muutmise kohta järgmisest aastast, siis perekonnaseisuatmetnike rahastamisel arvestatakse vaid tegevusi, mille kohta on RRI koostatud toimik.

Teie kirjas on märgitud: *Mõistame, et hüvitatavad summad ei kata alati ametniku täistööaega kuid kohalikel omavalitsustel on oma töö sisemisel korraldamisel paindlikkus, millest tulenevalt on neil võimalik anda ametnikele ka teisi tööülesandeid, mis ei pruugi olla rahvastiku toimingutega seotud.* Eeltoodu jääb arusaamatuks, sest perekonnaseisuatmetniku:

- pädevust hindab Siseministeerium;
- tegevust kontrollib (haldusjärelevalvet teostab) Siseministeerium;
- töökoormust saab hinnata Siseministeerium, sest omab juurdepääsu RRI vastavatele andmetele (kust nähtub milliseid ülesandeid konkreetne ametnik ning millal ja kui kaua täidab);

Samuti on Siseministeeriumi pädevuses perekonnaseisuasutuste juhendamine perekonnaseisutoimingute tegemise küsimustes.

Perekonnaseisuatmetnike üle toomisel KOVidesse 2018. aastast on seletuskirjas maavalitsuste tegevuse lõpetamisest tuleneva Vabariigi Valitsuse seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu juurde selgitatud (lk 119): *Maakonnakeskuste valla- või linnavalitsustesse tuleb luua uued teenistuskohad ning võtta teenistusse ametnikud, kes hakkavad tegema perekonnaseisutoiminguid.*

Olukorras, kus perekonnaseisuatmetnike tegevusega seonduv on juhendada, teada ja nähtav vaid Siseministeeriumi vastavatele teenistujatele peame õigustatuks, et ministeerium annab meile informatsiooni mitu perekonnaseisuatmetniku kohta peaks maakonnasisene KOV palgal hoidma, et oleks tagatud optimaalne sellel ametikohal tööülesannete täitmine ning millest lähtuvalt oleks siis meil võimalik pakkuda teisi tööülesandeid. Lihtsalt soovitus, et võiksime perekonnaseisuatmetnikele anda teisi tööülesandeid, ei päde, kuna meile pole teada kui suures ajalisel ulatuses (koormusega) saaksime nende täitmisel arvestada.

Lähtuvalt rahastusest on Siseministeerium asunud seisukohale, et perekonnaseisuatmetnike töö, st perekonnaseisutoimingute tegemine kui riikliku ülesande täitmine, seisneb vaid nendes toimingutes, milliste tagajärjel koostatakse toimik RRI ning sellest tulenevalt saab üheselt mõista, et vaid taoliste kannete menetlust saab pidada perekonnaseisuatmetnike tööülesanneteks.

Kuna perekonnaseisuatmetniku kohustused ei tulene pelgalt PKTSist, siis **palume ministeeriumi konkreetset seisukohta** kas perekonnaseisutoimingute osas isikute e-posti, telefoni teel või vahetul vastuvõtul nõustamine või muud perekonnaseisutoimingutega seotud ülesannete täitmine (nt avalduse annulleerimine, mille tulemusel tuleb tegeleda riigilõivu tagastamise menetlusega) **on/ei ole** riikliku ülesande täitmine.

Kui leiate, et nõ RRI kannete väliseid kuid perekonnaseisutoimingutega seotud ülesandeid ei pea Jõhvi Vallavalitsuse perekonnaseisuatmetnikud täitma, siis palun andke teda, millises organisatsioonis ja millise ametniku ülesandeks on nt telefoni või e-posti teel või vahetul vastuvõtul isikute perekonnaseisutoimingute alane nõustamine või lahutusavalduse annulleerimine, riigilõivu tagastamisega seotud toimingud jt RRI kandeta toimingud. Sellisel juhul suunaksime isikud nende ülesannete täitja(te)le ja saaksime täpse ülevaate (koostöös Siseministeeriumiga, kus on võimalik jälgida kannete arvu päevas, kuus, aastast) Jõhvi Vallavalitsuses töötavate perekonnaseisuatmetnike

koormustest (lähtuvalt RR toimikutest), et leida neile muid, KOVi poolt täidetavaid teisi ülesandeid juba konkreetsetelt kokkulepitava koormuse ja tööülesannetega (nii avaliku teenistuse seadus (§ 26 lg 1 punkt 11 ja § 28 lg 5) kui ka töölepingu seadus (§ 5 lg 1 punktid 3 ja 7).

PKTS § 3 lõike 3¹ alusel Jõhvi Vallavalitsuse maakonnakeskuse kohaliku omavalitsuse üksuse perekonnaseisuametnike rahastamine ei ole aastaid katnud isegi perekonnaseisuametnike palgakulu ning sisuliselt rahastatakse Jõhvi vallaeelarvest riikliku ülesande täitmisega (perekonnaametnikud teenindavad tervet Eestit ja otsene puutumus omavalitsuse ülesannete täitmisega puudub või on minimaalne) seotud kulu märgatavas ulatuses juba aastaid.

Olukorra tõttu, kus ei osata faktiliselt hinnata perekonnaametnikku tegelikku tööd peale menetluste, mille tulemusel koostatakse toimik RRI, ei peaks olema Jõhvi vald alarahastatud riiklike ülesannete täitmisel tehtud kulude katmisel.

Samas ei ole Jõhvi vald jätnud meile üle tulnud perekonnaseisuametnikke palgata või miinimumpalgale ning muude hüvedeta, mis rakenduvad kõigile valla ametiasutuse teenistujatele.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Maris Toomel
vallavanem

Piia Lipp, piia.lipp@johvi.ee